

Kansallinen demokratiaohjelma 2025

Valmistelu- ja koordinoitutyöryhmän kokous 1/2022

Aika 12.1.2022 klo 9-11

Paikka Teams

Työryhmän jäsenet (varajäsenet suluissa)

- (x) Pekka Timonen, oikeusministeriö (pj.)
- (x) Niklas Wilhelmsson, oikeusministeriö (vpj.)
- (x) (Markku Mölläri), valtiovarainministeriö
- (x) ~~Harri Martikainen~~ (Hanna Helinko), sisäministeriö
- (x) Pekka Alhojärvi, maa- ja metsätalousministeriö
- (x) Ilkka Ojala (~~Katariina Kuhanen~~), puolustusministeriö
- (x) Anju Asunta (~~Petteri Katajisto~~), ympäristöministeriö
- (x) Mikael Åkermarck, (~~Maria Miró~~) liikenne- ja viestintäministeriö
- (x) Rauno Merisaari (~~Johanna Jokinen-Gavidia~~), ulkoministeriö
- (x) Marja N. Pulkkinen (~~Anna Mikander~~), opetus- ja kulttuuriministeriö
- (x) Petra Packalén (~~Jouni Varanka~~), valtioneuvoston kanslia
- (~~Henna Leppämäki~~ (~~Jaska Siikavirta~~), sosiaali- ja terveysministeriö
- (x) Varpu Taarna (~~Anna Bruun~~), työ- ja elinkeinoministeriö
- (x) Maria Wakeham-Hartonen, oikeusministeriö

Sihteerit

- (x) Liisa Männistö, oikeusministeriö
- (x) Nina Suorsa, oikeusministeriö

Kutsutut asiantuntijat

- (x) Ira Alanko, valtiovarainministeriö
- (x) Sami Demirbas, oikeusministeriö
- (~~Anna Groth~~, oikeusministeriö
- (x) Heini Huotarinen, oikeusministeriö
- (~~Arto Jääskeläinen~~, oikeusministeriö
- (~~Peter Kariuki~~, oikeusministeriö
- (x) Sini Lahdenperä, oikeusministeriö
- (x) Laura Nurminen, oikeusministeriö
- (x) Elina Siljamäki, oikeusministeriö
- (x) Lotta Valtonen, ulkoministeriö

**

Postiosoite
Postadress

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

Käyntiosoite
Besöksadress

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

Puhelin
Telefon

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

Faksi
Fax

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

S-posti, internet
E-post, internet

oikeusministerio@om.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Asialista

1 **Kokouksen avaus ja läsnäolijoiden toteaminen**

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.00. Todettiin läsnäolijat.

Kokouksen aluksi vietettiin hiljainen hetki joulukuussa yllättäen menehtyneen Johanna Nurmen muiston kunniaksi.

2 **Esityslistan hyväksyminen**

Hyväksyttiin muutoksitta.

3 **Edellisen kokouksen pöytäkirjan hyväksyminen (liite 3.1)**

Hyväksyttiin muutoksitta.

4 **Parlamentaarisen vaalityöryhmän mietintö**

Erityisasiantuntija **Laura Nurminen** oikeusministeriöstä kertoi parlamentaarisen vaalityöryhmän työskentelystä ja esitteli valmisteilla olevan loppuraportin keskeiset sisällöt. Koronapandemian aiheuttamista viivästyksistä huolimatta työryhmä sai käytyä läpi asettamispäätöksen mukaisen työsuunnitelmansa. Asettamispäätöksen mukaisen tehtävänannon lisäksi työryhmä käsitteli työryhmän jäsenistön ehdotusten mukaisia aiheita (esim. kuntavaalien järjestelyt ja kampanjointi puolijulkisissa tiloissa). Työryhmä teki konkreettisia ehdotuksia useisiin teemoihin, kuten vaali- ja puolerahoitusta sekä puolueita koskevaan lainsäädäntöön ja EU-kansalaisaloitteen ikärajaan liittyen. Työryhmän loppuraportti on tarkoitus luovuttaa ministerille helmikuussa 2022.

Keskustelussa todettiin, että työryhmän ehdotukset yhdessä mm. valmisteilla olevan avoimuusrekisterin kanssa ovat omiaan parantamaan vaalijärjestelmän ja demokratian avoimuutta ja luotettavuutta. Vaalijärjestelmän kehittämistä on tarkoitus jatkaa seuraavalla hallituskaudella. Kansainvälisesti keskusteluun ovat nousseet koronapandemian myötä mm. sosiaaliseen mediaan ja nettiäänestykseen liittyvät kysymykset. Suomessa sähköiseen äänestämiseen liittyviä riskejä ja kustannuksia suhteessa sen mahdollisiin hyötyihin arvioitiin muutama vuosi sitten, jolloin siirtyminen sähköiseen äänestämiseen oli edellisen kerran poliittisella agendalla. Nyt päättynyt työryhmä ei ota kantaa

sähköiseen äänestämiseen, mutta jos ja kun asia jatkossa nousee keskusteluun, puntaroitavaksi tulee mm. vaalien luotettavuuden ja legitimitetin turvaamiseen ja toisaalta äänestäjien (terveys)turvallisuuden varmistamiseen liittyviä kysymyksiä.

5 **Valtioneuvoston periaatepäätöksen valmistelu**

Valtioneuvoston periaatepäätös demokratian edistämisestä 2020-luvulla on tarkoitus antaa syksyllä 2022. **Puheenjohtajan** mukaan eri ministeriöiden panos valmistelussa on ensiarvoisen tärkeää ja toiveena on, että periaatepäätöksen valmistelu koordinoidaan ja yhteensovitetään ministeriöissä mm. seuraavan hallitusohjelman valmistelun kanssa. Hyvää palautetta saaneita demokratian aamukahvitilaisuuksia on syytä jatkaa periaatepäätöksen valmistelun yhteydessä.

Erityisasiantuntija **Maria Wakeham-Hartonen** ja yksikön päällikkö **Niklas Wilhelmsson** oikeusministeriöstä esittelivät suunnitelman periaatepäätöksen valmistelemiseksi. Periaatepäätöksessä on tarkoitus linjata tulevaisuuteen tähtäävistä, hallituskaudet ylittävistä toimenpiteistä demokratian ja osallisuuden kehittämiseksi. Valmistelun pohjana toimii demokratiaohjelman väliraportti ja sen liitteeksi tulee demokratiaohjelman loppuraportti. Vuonna 2022 on tarkoitus järjestää kuulemisia eri sidosryhmille. Valmistelu on tarkoitus koordinoida mm. meneillään olevan ministeriöiden tulevaisuuskatsausten valmistelun kanssa. Taustana käytetään myös STN-tutkimushankkeiden tuloksia ja suosituksia. Jatkovalmistelussa työryhmän jäseniltä toivotaan panostusta. Sihteeristö ehdotti, että periaatepäätökseen kirjattavien tavoitteiden, haasteiden ja linjausluonnosten työstämistä jatketaan pienemmissä valmistelu-/teemaryhmissä tulevaisuusselonteon/-katsausten toimiintaympäristökuvausten kanssa rinnan. Tavoitteena on määritellä demokratian tavoitetila ja sitä tukevat toimenpiteet tullessa 2030-luvulle.

Työryhmä piti esitettyä valmistelusuunnitelmaa ja periaatepäätöksen sisältörunkoa pääpiirteissään hyvänä. Keskustelussa tuotiin esiin muutamia konkreettisia ehdotuksia, jotka liittyivät mm. virkamiesten demokratia- ja osallisuusosaamisen ja -resurssien kehittämiseen ja tasapuoliseen kohdentumiseen eri ministeriöiden kesken,

demokratiapolitiikan kansainvälisiin näkökulmiin, kestäväan kehitykseen sekä maahanmuuttaneisiin ja kielikysymyksiin.

Jatkovalmistelun osalta sovittiin, että oikeusministeriö kutsuu koolle palaverin ulkoministeriön kanssa kansainvälisten ulottuvuuksien käsittelemiseksi. Työryhmän jäsenille lähetetään ehdotus valmistelua tukevista teemaryhmistä ja heitä pyydetään ilmoittautumaan itseään kiinnostaviin ryhmiin.

6 Muut asiat

Työryhmälle tuotiin tiedoksi, että CITIZEN-ohjelman loppuseminaari Demokratiakorjaamo 2022 järjestetään 18.1.2022. Tapahtuman järjestävät strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) tutkimushankkeet PALO, ALL-YOUTH, BIBU ja CORE.

Lisäksi tuotiin tiedoksi oikeusalan EU-rahoitukseen vuosina 2021-2027 sisältyvä CERV-rahoitusohjelma (Kansalaisuus, tasa-arvo, perusoikeudet ja arvot), joka edistää EU:n yhteisten arvojen toteutumista sekä perusoikeuksia, tasa-arvoa ja syrjimättömyyttä. Rahoitusohjelmassa on parhaillaan auki haku teemalla ”Citizen’s engagement and participation”, joka sulkeutuu 10.2.2022. [CERV-ohjelman rahoitushaut oikeusministeriön verkkosivuilla](#)

7 Seuraavat kokoukset

- 10.3.2022 klo 9-11 (teemat: demokratia- ja ihmisoikeuskasvatus, demokratiaohjelman vaikuttavuuden arviointi)
- 12.5.2022 klo 9-11 (teemat: periaatepäätöksen valmistelu, ikäihmisten yhteiskunnallinen osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet)

8 Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.27.

JAKELU

Työryhmän puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, jäsenet ja varajäsenet, kutsutut asiantuntijat

TIEDOKSI

Hankeikkuna